

Mutta kirkonkukko ei tullut siitä paljon viisaammaksi. Hän istui tornin huipussa vuosikaudet yhteen mittaen, polvi polvelta veisasivat ihmiset alhaalla kirkossa virsiänsä. Mutta kukko istui aina vain yhtä laiskana ja ylpeänä tornin huipussa, yhä odottaen, että viimein kuitenkin jokin ihmeellinen onni kohtaisi häntä. Kenties hän toivoi, että hänet kullattaisiin kirkkaimmalla kullalla, jotta hän loistaisi kuin aurinko, taikka hän odotti tulevansa julistetuksi kukkojen pääsulftaaniksi. Niin, kukapa sen niin tarkoin tiesi? Hän odotteli ja odotteli, mutta ei tuota toivotua onnea kuulunutkaan.

Viimein tuli kukko niin vanhaksi ja lahoksi, niin että kappale toisensa perästä putosi hänestä, kun tuuli puhalsi. Eräänä päivänä oli kova myrsky. Tuulenpuuska kulki vinkuen kirkon yli, puhalsi kukon maahan tornin huipusta ja lennätti hänet halki ilman järveen. Siellä sai nyt kukko, pyörryksissä oudosta matkastansa, vihdoin viimeisen kerran katua, ettei ollut oppinut lentämään ja laulamaan. Sillä jos hän olisi sen osannut, ei hän olisi pudonnut järveen, vaan olisi sen sijaan lentänyt raastuvan katolle ja siellä laulanut niin, että maistraatti ja koko kaupunki olisi ihmeteltyt. Mutta nyt vei tuuli hänet järveen, ja aallot ajelivat häntä sinne tänne, niin että hauet ja ahvenet ihmettelivät, mikä merikummitus se mahtoi olla. Viimein aallot viskasivat hänet rannalle, ja siihen hän jäi makaamaan.

Rannalla oli pieni mökki, ja siinä asui vanha eukko, jolla oli kaksi lasta, tyttö ja poika. Eräänä päivänä lapset leikkivät rannalla. Kun nyt lapset kulkivat kauemaksi rannikoille, kiviä kokoilemaan, löysivät he kirkonkukon, tuon vanhan vaivaisen, joka siihen aikaan oli varsin surkean näköinen. Laineet olivat kokonaan huuhtoneet maalin hänestä, ja kiviin hankautuen hän oli menettänyt sekä nokkansa että pyrstönsä. Lapset sanoivat:— Nyt ei ole hätää. Äiti aina valittaa, varisten ja varpusten vahingoittavan hernemaatamme. Mutta tästähän saamme hyvän pelättimen. Juoskaamme hakemaan köyttä, niin vedetään se hernemaalle.

Ja niin kukko vanhoilla päivillään pystytettiin aidan seipäaseen varisten pelättimeksi hernemaalle, sen sijaan että olisi tullut kullatuksi ja julistetuksi kaikkein maailman kukkojen pääsulftaaniksi. Sattuipa silloin lentämään juuri se sama varis, joka kerran oli kutsunut häntä: teidän ylhäisyytenne, ja tahtoi laskeutua syömään hernemaalle. Hui — nyt huomasi varis pelättimen ja lensi pakoon. Mutta lentäessään hän sattui katsahamaan taakseen ja tunsu vanhan tuttavansa. — Kvaa! Kvaa! huusi varis. Kas vain, teidän ylhäisyytenne, teistähän on tullut varisten pelättin! Niin, niin, ylpeys sen teki! Niin tässä maailmassa käypi.— Ole vai! rääkyi taitava korppi, joka istui läheisellä petäjän kannolla. Kukko parka on ollut laiska ja ylpeä, ja sen tähden on hänen käynyt huonosti. Nyt hän on vanha ja onneton, ja vanhoja ja onnettomia ei saa pilkata. Kuka tietää, kuinka itse kullekin voipi vanhoilla päivillä käydä.

Tämän kuuli kirkonkukko. Mutta hän ei saanut sanaakaan suustaan, sillä hän oli nokaton ja istui aidan seipäaseen pistettyinä. Siinä hän luultavasti istuu vielä tänäkin päivänä.

Tämän kuuli kirkonkukko. Mutta hän ei saanut sanaakaan suustaan, sillä hän oli nokaton ja istui aidan seipäaseen pistettyinä. Siinä hän luultavasti istuu vielä tänäkin päivänä.

Zacharias Topeliuksen satu

Uudenkaarlepyyn kulttuuriviikko v. 2011

Kirkonkukko

Zacharias Topelius

lipa kerran kirkonkukko joka istui korkean tornin huipulla. Mistä hän oli kotoisin ja miten hän oli niin korkealle kohonnut, ei ole helppo sanoa. Arveltiin, ettei hänen isänsä ollut oikea kukko, vaan puuseppä, joka osasi nakerrella puusta kotkia ja lohikäärmeitä, ja niin luullaan hänen pölkystä vuolleen kukonkin ja köydellä nostaneen sen tornin huippuun, koska kukko oli niin laiska, ettei viitsinyt oppia edes lentämään. Kenties tämä arvelu oli perätön; kenties oli kukko muinoin ollut mahtavan haltiattaren Gilimiliadolgan kanalan päällikkönä, mutta nostanut ylpeydessään kapinan hallitsijatartansa vastaan ja rangaistukseksi siitä muutettu puukukoksi ja kiinnitetty kirkontorniin. Näitä seikkoja ei kukaan aivan tarkoin tiedä. Oli miten oli, siinä hän istui tornin korkeimmassa huipussa, paljon korkeammalla kuin korkein katto ja korkein puu seitsemän peninkulman alalla. Niin korkealla hän istui, että maa hänen allansa ei näyttänyt suuremmalta kuin pannukakku, ja ihmiset olivat ikään kuin kärpäsiä pannukakulla.

Kirkonkukko oli hyvin suuri. Hänellä oli korkea, punaiseksi maalattu harja, vihreät, suuret silmät kuin lautanen ja hyvin tuuhea pyrstö. Vatsaan mahtui hänelle kolme tynnyriä rukiita, niin ahnas hän oli. Koska hän oli niin iso ja istui niin korkealla, ei kukaan hänen mielestään ollut niin suuri herra kuin hän itse. Kaikki kukot ovat ylpeitä: sen kyllä näkee niiden käytöksestä, kun ne rikkatunkiolla rehentelevät ja nostavat nokkansa ilmaan, ikään kuin tahtoisivat huutaa jokaiselle: Mikä huitukka sinä olet? Mutta kirkonkukko oli kaikista pahimpia. Saammepa nähdä, ettei semmoisen koskaan käy hyvin. Moni kopea kukko on päänsä menettänyt, kun herrasväki on pitoja valmistellut, ja sitten on kukko parka säälimättä kynitty, pistetty paitinpannuun ja syöty kastikkeen, kurkkujen ja marjahillon kanssa. Ehkä kirkonkukko tiesi, ettei hänestä ollut syötäväksi, ja sepä se teki hänet muita kukkoja kopeammaksi. Hänellä oli eräs ominaisuus, joka usein tavataan tässä maailmassa, nimittäin että hän aina käänsi pyrstönsä tuulen mukaan. Sillä tavoin hän saattoi katsella ympärilleen joka suuntaan. Mutta mihin hyvänsä hän kurkisteli suurilla, vihreillä silmillään, hän ei missään maailmassa nähnyt vertaistansa. Sen tähden hän rupesi uskomaan olevansa parempi kaikkia muita ja arvelemaan, että koko maailman pitäisi olla hänelle alamainen. Hän ajatteli itsekseen näin: — Minä olen hyvin suuri, ja komea kukko. Vertaistani ei ole kukkojen joukossa. Tämä kirkko on nähtävästi rakennettu minun tähteni, sopivaksi asuinsijaksi korkealle arvolleni. Minkäpä muun vuoksi ihmiset joka pyhä kokoontuisivat tänne kirkon ympärille kuin minua ihaillemaan. Mutta ylhäissukuisilla on toisinaan hyvin ikävä, ja niin oli kirkonkollakin. Lentää hän ei osannut, työtä hän ei viitsinyt tehdä ja syödä hänen ei tarvinnut. Mitä hän sitten olisi tehnyt? Hän miltei kadehti rovestin kanoja, jotka joskus tulla teputtelivat tornin juurelle ja kuopivat sukkelasti hiekkaa löytäkseen siitä jonkin jyväsen. Eräänä päivänä tapahtui, että varis sattui lentämään kirkon yli, aivan likeltä kirkonkukkoa, joka istui äreänä ja ynseänä, ja suutuksissaan siitä, että joku uskalsi lentää niin korkealle. — Kvaa! Kvaa! huusi varis. Kuinka voit, kukkoseni? Brr! ärjäisi kukko, pyörähti tuulen mukaan ja käänsi pyrstönsä varikselle. Minusta sinä ainakin saisit sanoa teidän ylhäisyytenne. — Kas vain! sanoi varis. No eikö teidän ylhäisyytenne ajan pitkään käy jotenkin ikäväksi istua noin yksin, tekemättä mitään? Minun mielestäni pitäisi teidän ylhäisyytenne naida.

— Vai minun naida! sanoi kirkonkukko. Mistä löytäisin kanan, niin komean ja korkeasukuisen, jota voisoin arvoani alentamatta kosia? — Teidän ylhäisyytenne, olette oikeassa, vastasi varis. Semmoista kanaa on tosin vaikea löytää, sillä en muistaakseni koskaan ole kuullut puhuttavan kirkonkanoista. Mutta teidän ylhäisyytenne pitäisi kumminkin ryhtyä johonkin työhön. Niin minä teen. Se lyhentää aikaa ja keventää mielen. — Työhön! Ärisi kukko ja vilkaisi ylenkatseellisesti varikseen. Korkeat ja mahtavat eivät koskaan tee työtä. Se ei heille sovi. — Vai niin, ajatteli varis itsekseen, lentäessään tiehensä, — sinä kurkistelet aina ympärillesi, herra kukko, ja tiedät kuitenkin niin vähän, miten maailmassa eletään. Olen usein nähnyt ylhäisillä ja mahtavilla olevan enemmän työtä ja huolta kuin alhaisilla. Mutta tuommoisen tyhmän ylpeät mahtailijat kuin sinä pidätte sitä arvokkaana, joka ei pane rikkaa ristiin, vaan laiskana viruu muiden palveltavana. Siitä huomaa jo, että kirkonkukko on satoja vuosia vanha ja ajattelee niin kuin ennen vanhaan ajateltiin. Mutta nyt ymmärretään jo paremmin kuin ennen, että jokaisen pitää tehdä työtä ja olla ahkera, jos haluaa tulla onnelliseksi. Sitä kukko ei ymmärrä. Sen vuoksi kun on niin laiska, hän sanoo vain: Se ei ole soveliasta. Ja niin oikein olikin. Kukko oli laiska ja ylpeä, siinä koko asia. Monta sataa vuotta oli hän tuolla tornin hupussa istunut tekemättä mitään; hän ei ollut edes laulanut. Niin laiska hän oli, ettei ollut paikaltaan liikahtanut satoihin vuosiin.

Eräänä päivänä, kun kukko totuttuun tapaansa istui tuijottaen sinitaivasta kohti, hän näki ihmeekseen suuren väkijoukon kirkon ympärillä. — Mitähän tuo merkitsee, ajatteli hän—eihän tänään ole pyhä. Pian hän kuitenkin sai siitä selvän. Se oli mainio nuorallatanssija, Karamatti nimeltään, joka oli pingoittanut nuoran kirkontornin ja kellotapulien välille. Nuoralla hyppi pieni poika ja pieni tyttö; he hyppelivät vastustellen, tehden mitä kummallisempia käänteitä.

—Vai niin, ajatteli kukko, eikö se ollutkaan sen kummempaa. Luulin sen olevan jonkin uuden juhlallisuuden, jonka nuo tyhmät ihmiset viettävät minun kunniakseni. Mutta yhtäkkiä heitti pieni Karamatti sormisuukkosen kansalle, ja kiipesi kuin kissa ylös kirkontornia myöten, sillä vanhastaan oli rautapuikkoja lyöty tornin kattoon toisten ylemmäksi. Näitä myöten kiipesi nyt pieni Karamatti yhä korkeammalle ja tuli viimein lähelle kukkoa. — Hohoo, ajatteli kukko ja näytti vimmatun vihaiselta. Mutta Karamatti ei ollut tuosta millänsäkään, vaan heilaus vain, ja yhdellä hyppäyksellä hän oli kukon selässä, istui siihen ratsastamaan ja huusi kaikin voimin: — *Hopsan, hevoseni!* Nytkös kukon silmät suurenivat. Hän piti tätä kaikkea hirveänä loukkauksena, hän, joka istui siinä kopeana eikä pitänyt ketään koko maailmassa vertaisenansa. Ja tuossa istui pieni poika ja kannusti häntä, huutaen: —Hopsan, heponi! Ensin kukko luuli koko kirkon hajoavan kummastuksesta, kun tämmöistä hävyttömyyttä tapahtui. Mutta kirkko pysyi paikallaan, ja nyt rupesi kukko masentuneena kääntelemään ja vääntelemään joka taholle. Mitä oli tekeminen? Hän oli ollut niin laiska, ettei ollut oppinut lentämään eikä laulamaan, ja nyt sai pitää hyvänänsä sen kolauksen, jonka hänen ylpeytensä sai, kun koko kansa alhaalta huusi: Hyvä, hyvä! ja piti Karamattia rohkeana.

Niin käy tässä maailmassa; jos joku on laiska ja ylpeä, tulee vihdoinkin viimein pieni Karamatti ja pitää häntä kannuskurissa. Usko pois se!